

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
ezímezendő.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Méhcsaládok beteleltetése. **Álbu József.** — A selyemtenyésztés érdekében. — Fontos a gyümölcsfa birtokosoknak. **Szentgyörgyi Lajos.** — Szüreti tudósítások — Egyveleg: Október havi meteorológiai észleletek. **Szeder (Eper)** magkiosztás. **Értesítés.** — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Méhcsaládok beteleltetése.

Habár sok jeles méhésztől több ízben lett már a méhészet legfontosabb feladata a méhek telettelése tárgyálva, mindazonáltal nem tartom felesleges dolognak ezen fontos kérdéshez újból egy pár szóval hozzá szólni és az általam gyakorolt beteleltetési módokat az illető érdekelt méhésztársaim figyelmébe ajánlani.

A telettelés méhészkedésünknek egyik legfontosabb tényezője, mely aszerint adja majd a jövő évi kalászokat, a minő magot mily talajba vetünk. Ugy vagyunk a méhészettel is, mint az őszi gabonával, mert ha ősszel itt is egészségtelen magot rossz minőségű, avagy jó minőségű földbe is vetünk, azt fogjuk látni, hogy fáradságunk mindig füstbe megy. Vessünk azonban csak egészséges magot (fiatal anya bő néppel és mézzel) jó minőségű talajba (a telettelési feltételeknek megfelelő jó kaptár) és a jövő évi termésünk biztosítva van. Valóban helyesen nevezik a parasztkasosok a jövő évre meghagyott méhcsaládaikat magméhnek, mert csakugyan az is.

A méhészeti év tehát tulajdonképp ősszel a betelelésnél és nem a tavaszi kitételnél kezdődik. Nagyon tévednek azok, kik a méhészeti év kezdetének csakis a tavaszt tekintik.

Iparkodjék tehát minden méhésztől ősszel a beteleltetésnél már úgy járni el, hogy betelelt méhtörzsei ne csak kiteleljenek, hanem erőteljesen egészségesen kerüljenek ki a teletből.

A jó beteleltetésnél három főkéllék az irányadó — és pedig:

1. Három évesnél fiatalabb anya két kiloyi néppel és 10—12 klgr. mézzel.
2. Jó kaptár, mely a zordabb hideg ellen is megvédi őket.
3. Az ily családoknak minden körülmények között a szabadban telettelése.

Én méhcsaládaimat rendszerén 14 félkeretre telelem be, melyet a beteleléskor még zsufolva töltenek meg, a fagy beálltával azonban kétharmadra huzódnak össze. A 14 félkeretből a 7 felső teljesen méz, az alsóknak pedig egynegyedrésze a felső szélén. Az így ellátott családokat nyári helyéből nem mozditom; sőt a röplyuk tolokáját is 15 fokos hideg belléig félig nyitva tartom és csak ennél keményebb hideg alkalmával zárom teljesen el, de az idő lanyhulásával újra kinyitom.

Hogy miért szükséges a jó családokat szabadon teletelni, arra nézve érdekesnek tartom felemlíteni azon tapasztalatomat, melyet több évi pontos megfigyelésem által a szabadban és benn telettek iránt szereztem. Több évi méhészkedésem alatt minden évben telettem száraz egészséges pinczében és a szabadban is úgy erős, mint gyengébb családokat és minden tavasszon azon utasítást adta, hogy teled az erős családokat okvetlen a szabadban, a gyengébbeket pedig zárt helyen.

Ez iránt különben még 1882. év tavaszán megmondottam volt véleményemet az „Erdélyi Gazda” című lapban, mint később a Budapesten tartott vándorgyűlés alkalmával méhészeink jelesbjei határozatképpen ki is mondottak.

Most azonban határozottan állítom azt is, hogy a szabadban vagy zárt helyen való telettelés — azon esetben is, ha mindkettő egyenlő veszteséggel kerül ki a teletésből — még a következő nyárra is igen nagy horderővel bír, mer telett legyen zárhelyiségben bár mily jól is a család, mindazonáltal a szabadban telettel soha sem versenyezhet, különösen mézelés tekintetében, mert a szabadban telettek határozottan több mézet adnak, mint a benn telettek.

Érdekes e tekintetben egy Kolozsváron 100 darab Gön-dős-lapező műkaptárral méhészkedő tekintélyes méhésznok méhtelege, ki családjának egy részét, részben a lopástóli ag-gálya miatt, mindig zárt helyen telelte, még pedig nagyon is alkalmas pinczében, míg a másik rész a szabadban telett. Egy-forma családok voltak mindkét helyen és egyformán kerültek ki a teletől, egyik annyi veszteséggel mint a másik.

Több ízben járva nála, mindig panaszkolta, hogy míg né-mely családja kitünően mézel, addig a többi nem tud sehogy mézet kapni, dacára, hogy azok is oly népgazdagok. Arolé-kos kutatásunk után arra a meggyőződésre kellett jutnunk, hogy a nem kellőleg mézelő családok egytől-egyig mind a pinczében telettek voltak.

Erre nézve mondhatja némely méhész, hogy dolgoznak bizon kedves állatkáink minden körülmények között, mert a mindenható őket a szorgalom jelképéül teremtette és e tulaj-donság már velük születik, miből folyólag henyélő méhesalád nem is létezhetik, mert ha egészséges, akkor egyik olyan szor-galmas, mint a másik.

Igaz ugyan, hogy a teremtő a méhnek, melynek legdrá-dragább kincse a méz, oly fáradságot nem ismerő ösztönt, il-letőleg szorgalmat adott, minőt talán egy állatnak sem és ezzel egyik úgy, mint a másik van felruházva, azonban e szorgalom eredménye még sem ugyanaz. Habár a gyűjtési ösztön egyfor-ma, a kitartás, illetőleg edzetség a künn teletnél észrevehető-leg nagyobb.

En részemről azt tapasztaltam, hogy a tavasszal néha beköszöntő hűvös napokat a bennteleltek nem tudják oly könnyen viselni, mint a künteleltek. Gyűjtési ösztöne — ha csak annyira enyhül az idő — mindkettőt a mezőre űzi, azonban egy véletlenül előálló hűvös szél, mely a méheink kibocsátása után gyakori, a benntelelteket künn kapván, ha-lomra dermedti, a küntelelteket nem, mert utóbbiak egy fok-kal hűvösebb időt képesek kiállani, mint előbbiek. Ebből folyó-lag önként érthető, hogy ezen kétszeres veszteséget, mely a dolgozók elhullása és a nem hordhatás miatt beáll, ama benn-telelt család a kaptárban érzékenyen megérzi, mit a később beálló főhordáskor iparkodván kipótolni, a főhordás egy részét a család helyrehozására kénytelen fordítani.

Ezen felül nagy a valószínűség, hogy a méz összehalmo-zását illetőleg vajjon nem állunk-e oly tényezővel szemben, mint a forró égővben eső méhesaládokkal, melyek, ha a fiasításnak szabad tért engednek (a nálunk divó paraszti mód-jára) egész gyűjtésüket felhasználják, nem gondolva télire, mi ott nincs is.

Igaz ugyan, hogy a dolgozó méh életideje alig terjed ki-lencz hétre, azonban ne feledjük, hogy a család kormányzója a királyné évekig uralkodik családjá felett és ha ez már ifju kor-rától komótos meleg teletelésben részesül, vajjon nem lehet-e ez is azon helyzetben, mint ama forró égőv alatti társa és behor-dott mézet késő őszig naggyobbára fiasításra fordítja.

Ezen feltevés mellett szól azon körülmény, hogy pár évi megfigyelésem után azon tapasztalatra jöttem, miként nálunk a pavillonoknál a nyugoti és északi részen levő családok — da-

czára, hogy óráskká nőttek — rajzásra nem gondoltak, ha-nem adták a mézet, míg a más oldalon levők mindegyre meg-leptek egy-egy rajjal és gyengén mézeltek amazokkal szemben. Vajjon nem azon körülmény idézi-e ezt elő, hogy az észak és nyugoti zord téli szeleknek kitett család érezve helyzetét inkább mézelésre szoritkozik, mint megoszlásra.

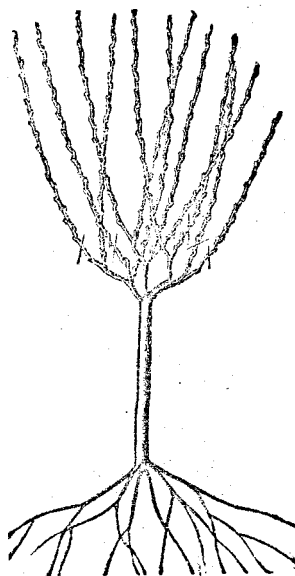
Ezket tekintetbe véve teletjük erős méhőrzseinket ok-vetlen a szabadban!

Albu József.

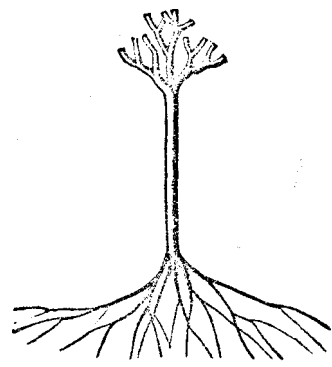
A selyemtenyésztés érdekében.

(Vége.)

5. A következő évben a visz-szametszés hasonló módon az új ágaknál ismételtetik, minélfogva a korona mintegy 12 ágat fog mutatni és az utolsó meghagyott szem kifejle-ál jon. (Lásd 14. és 15. ábra.)

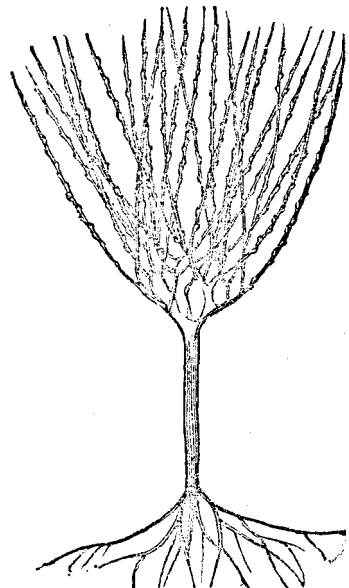
14. ábra.

15. ábra.

6. Ezen visszametszé-sék után a szederfa (eperfa) kehelyforma alakban felnyúló ágakat fog haj-tani és dús lombzattal fog birni (Lásd 16. ábra.)

Ezen tenyésztés utján eleje levén véve a szederfa (eperfa) tul-ágos elter-jedésének, árnyéka által nem lesz ártalmára a körü-lötte levő földeknek és gyümölcsöt alig teremvén, nem fog arra okot szol-gáltatni, hogy gyümölcse kedvéért alatta a vetést el-tiporják.

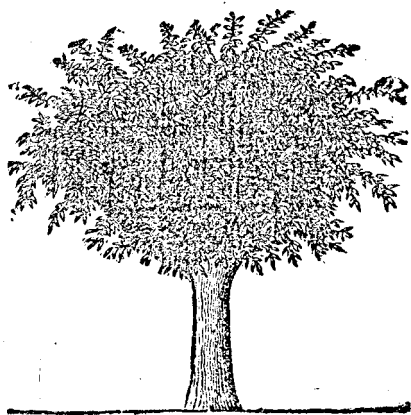
16. ábra.

III. Idősebb szederfák (eperfák) gondozása.

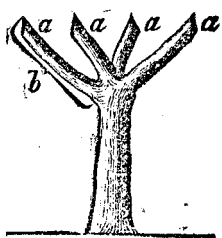
A szederfák (eperfák), akármely korban legyenek azok, minden hatodik vagy nyolcadik évben esoukítandók, minél-togva szükséges, hogy minden szederfa- (eperfa)-tulajdonos

ossza be szederfa (eperfa)-állományait 6 vagy 8 éves turnuszokba, olyformán, hogy minden 6-ik vagy 8-ik évben jöjjön ugyanazon fa csonkítás alá. Megjegyzendő, hogy azok, kik szederfákat (eperfákat) selymentenyésztési czélokra használják, ügyeljenek arra, miszerint a szederfák (eperfák) azon tavaszszal, mely a csonkítást követi, selymentenyésztési czélokra nem használhatók, mely hiány azonban bőven pótolatik a következő években mutatkozó lombbőség által.

A csonkítás a téli hónapokban ejtendő meg akként, hogy a fa ágai levágnak, — miként azt az ábrán is láthatni.

Szederfa csonkítás előtt.

Csonkított szederfa.

Szederfa csonkítás után.

17. ábra.

E műtétnél ügyelni kell arra, hogy a levágás ott eszközöltessék, a hol a nyesedék 15—20 cm-tnél nem vastagabb, mert különben a vágás által ejtett seb a fa életerejét felemésztené. Ezen szabálynak szigorú megtartása mellett legczélszerűbb az ágat tövétől mintegy 50—70 cm-ternyi magasságban levágni, mint ez az ábrán b) alatt látható. Ügyelnünk kell, hogy a metszés részeit törtszéljük, mert ezáltal az esővíz szabadabb és tökéletesebb lefolyást nyer, — valamint arra is, hogy a vágás teljesen s i m a legyen, törés vagy hasítás nélkül, mit legjobban lehet elérni, ha két oldalról fűrészszeljük az ágat, később pedig még külön simítjuk vagy fűrészszeljük le a vágást, nehogy abba az esővíz bele szívárogyván korhadást idézzon elő. Ezenkívül szemelőtt tartandó, hogy az ágak lehetőleg egyenletesen vágassanak le.

Ily eljárás mellett a szederfa (eperfa) magassága ritkán fogja meghaladni lombostul együtt a 3 métert, koronájának szélessége pedig alig $1\frac{1}{2}$, legfeljebb 2 méternyit teendő, teljesen kinőtt állapotában is, mi a csonkítás után 3—4 év alatt következik be. Megemlítendő még, hogy a levélszedés selym-

tenyésztési vagy más czélokra éppen május végével történik s így a fa a gabonák érése idején majdnem teljesen lomb nélkül áll, árnyéka által alig okoz kárt, még azon gabonákban sem, melyek a fák közvetlen közelében vannak, a mi magában véve is oly előny, melylyel egy más fa sem bír.

De továbbá előnye ezen eljárásnak az is, hogy az ily csonkított fa csak csonkítása után a 4—5-ik évben terem egy kevés gyümölcsöt, tehát oly időben, a midőn csonkítása már újra eszközölhető.

Az ily fák levelei hasonlíthatlanul több táperővel bírnak a selymerek táplálására, mint a nem csonkított fák levelei, végre az ily alacsony fákrol a levélszedés hasonlíthatlanul könnyebb, és így a fa körül levő terület — ha a fák utak mellett vannak — alig tiportatik le, kivált ha a fák az utterület külső szélétől 1 méternyire állanak, mint ez az állam által eszközölt újabb ültetéseknel elvöl tekintetik.

IV. A szederfák (eperfák) előnyei.

Meg kell még emlékeznünk a szederfák (eperfák) előnyeire, melyek a következők:

1. Kivéve a vizenyős és tulságos szikes helyeket a szederfa (eperfa) megterem minden talajban, — még a leggyengébb futóhomok talajban is s az ily talajt — mint ezt az ország különféle helyein, kivált Tolna, Somogy, Pest és Bácsmegegyekben láthatjuk, — nemcsak megköti, de használható legelőkké is változtatta.

2. Ha nem is kitünő, de jó, használható szerszámát ad és — ha elegendő fakkal rendelkezünk, rendszeres csonkítás mellett az erős rőzséből évenként meglehetősen mennyiségű tüzelő anyagot nyerünk, mi különösen hazánkban, hol, kivált a köznépnel a gazdaságban oly hátrányos szalmatüzelés divik, felette nagy előny.

3. A hol oly utak mellé kívánunk fákat ültetni, melyek vetések mentén fekszenek, a szederfák (eperfák) különösen alkalmasak, azért, mivel alig létezik fa, mely kivált ha rendszeresen csonkítatik — oly kevés árnyékot vessen a vetésekre, mint a szederfa, (eperfa) a mely gyökereit oly kevéssé terjesztene széjjel; épen ellenkezőleg mint az akácza.

4. Ha a szederfa oly helyeken áll, hol árnyéka nem káros hanem bizonyos viszonyok között részint hasznos is, mint például kopár, homokos legelőn és a hol egyszeremind gyümölcsfái is használtatik, ott a szederfa (eperfa) gyümölcse sem megvetendő hasznót nyújt. Kivált népünk legszegényebb része ugyanis, mely nincs azon helyzetben, hogy drága pénzen vemesebb gyümölcsöt szerezhetne magának, megkedvelte a szedernek (epernek) bő termésű és jóízű gyümölcsét. De még a téli hónapokra is beszerzi csemegéjét ezen gyümölcsből a lekvár készítés által, mint ez Bácskában és Tolnában majdnem mindenütt és más megyékben is történik. A lekvár készítés alkalmával gyűjti a szedermagot (epermagot) is, mely szintén, ha nem is nagy, de bizonyos jövedelemmel jár, mert a szegszárdi intézet is szivesen beváltja a magnak literjét 50 krajával, a kereskedők pedig többet is adnának. Nemrég léteztek még az országban szegényebb vidékek is, hol ezen magból igen hasz-

nálható világitó olaj is készített. Semogy egy részében például Nágocs környékén, úgy mint Bácskában Apatin vidékén igen jóízű szeszessital is készül a szederfa (eperfa) gyümölcséből.

Végre pedig általánosan tudva van, hogy a szeder (eper) a baromfinak és disznónak is kitünő eledele.

Eltételezve azonban a szederfának (eperfának) mint ilyennek hasznától, annak föelőnye: a szerfa (eperfa)-levél. Ismeretes mindenki előtt, ki szederfákkal (eperfákkal) bir, mily mohón eszi azt ősszel a juh és léteznek gazdaságok, hol homokos talajon a nyáron át teljesen kiégett legelőkön, őszön nem megvetendő kiegészítővé válik a szederfák (eperfák) lehullott levelei. De ismeretlenebb tény hazánkban az, hogy Olaszországban majdnem kivétel nélkül, de Görz vidékén is, a szederfa (eperfa)-levelek ősszel, ha azt az első dér megcsipte, leszedetnek és fönt széles, de lent keskenyebb vermekbe tiportatnak, rétegenként sóval behintetnek, majd földdel erősen befödnek és az így a legkedveltebb téli takarmányok közé sorolják, kivált fejős marhák számára.

De mindenek felett áll szederfa (eperfa) főhaszna, hogy t. i. levele a selyemtenyésztés és selyem-ipar főfeltételét képezi. E tekintetben bátran elmondhatjuk, hogy már ma is, midőn pedig selyemiparunk a fejlődésnek csak kezdetén áll, egy szederfának (eperfának) jövedelmezősége a többi felsorolt előnyök mellett állag 10—12 krra tehető. Ezen érték két év óta két uradalomnak Sopronmegyében tényleg fiztetik, melyek szederfa (eperfa)-levél eladása fejében évenként 900 frtot vesznek be. Kétségtől áll, hogy a kezdeményezés nehézségeinek legyőzése után, ha ezen iparág fejlődik és izmosodik, a szederfák (eperfák) értéke nálunk is annyira fog emelkedni, mint Olaszországban és Görz vidékén; elfogjuk érni azt, hogy mint ott, úgy nálunk is, egy-egy fa lombjának az értéke évenként 50—60 krra fog rugni; e jövedelem értékének megbírálásánál azonban számba kell venni, hogy a szederfák (eperfák) oly helyre is ültethetők, mely különben haszonvehetetlen volna, továbbá, hogy mindazon, sőt még számos más előnyökkel is bir, mint minden más fa és végre hasonlíthatlanul kevesebb gondozást igényel, mint a gyümölcs- vagy más hasznos hajtó fa. Mindezek után tehát sokoldalú előnyeinek fogva azon haszonnal jár, hogy a befásítás ügyének terjesztését és fölkarolását a köznép előtt is jobban megkedveltetheti, mint akármely más fa.

Végre azon meleg kéréssel fordulunk mindazokhoz, kik a köznéppel közvetlen érintkezésben állanak, kivált a lelkész urakhoz, tanítók és községi előjárókhoz, hogy minden befolyásukat igyekezzenek érvényesíteni arra nézve, hogy a szederfa (eperfa)-tenyésztést hatáskörükben előmozdítsák. — Meg lehetnek győződve, hogy e nemes törekvésükben legmelegebb támogatásban részesülendnek a szegszárdi selyemtenyésztési felügyelőség részéről, úgy mint mind abban, a mi a községi fajscolák rendezését illeti. Ez ügyekben bármikor fordulhatnak az említett intézethez. Különösen kívánatos azonban, hogy figyelmüket arra fordítsák, miszerint az utak mentén és köztutereken levő, az állam vagy községek birtokait képező

fák szárdékos rongálását meggátolják, annál inkább, mert ezen közvagyon képező fák használata népünk legszegényebb és legszámosabb részének javára esik, leginkább az által, hogy lehetővé teszik egy áldásos iparág: a selyemtenyésztés meghonosítását.

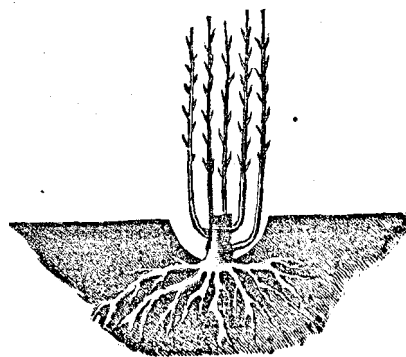
Miután pedig selyemiparunk fejlődésének ma a szederfa (eperfa) hiány az egyedüli akadálya: felkérjük a fentemlített fontos tényezőket, hogy vegyenek részt azon törekvéseinkben, melyek oda irányulnak, hogy a becsületes munkát kereső népnek a szederfa (eperfa) tenyésztése és a selyemipar meghonosítása által jutalmazó munkát biztosítsunk és így hozzájáruljunk egyrészt leküzdeni a szegénységet, mely minden erkölcsiségnek legnagyobb ellensége, másrészt pedig megalkotni egy iparágat, mely ha egyelőre szerény mértékben is, elősegíti vagyonszerzésünket, nemzeti fejlődésünk nélkülözhetlen és létünk biztosításának e támaszát.

Toldalék.

I. A szederfa (eperfa) szaporításához.

Meg kell még emlékeznünk a szederfák (eperfák) szaporításának egy oly módjáról, mely kivált Olaszországban divatos, de nálunk Magyarországon is sikerrel kíséreltetett meg és pedig Tolnamegyében a kajdaci pusztán. Ez eljárás a következőkből áll:

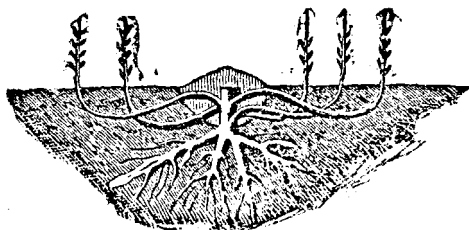
Hat-hétéves fehér gyümölcsöt termő szederfát (eperfát) sorban ültetünk ki és pedig oly módon, hogy az egyes sorok egymástól másfél ölnyire, a fák a sorokban pedig egy ölnyire jussanak egymástól. Ezután tavasszal a fákat teljesen a föld színén, vagy valamivel mélyebben levágjuk. A vágás felületét teljesen lesimitjük, a vágás széleit pedig igen éles késsel legömbölyítjük azon okból, hogy a vágás mihamarabb beförjön. Ezután a földet a levágott törzs körül (lásd 18. ábra) 3—4

18. ábra.

ujnyira eltávolítjuk azon okból, hogy a hajtások könnyebben fejlődhesse- nek. A reá következő tavasszal a törzs körül gödröt ásunk, a szép egészséges egyéves hajtásokat óvatosan lehajtjuk, a gödör fenekére alkalmazzuk olyformán, hogy a hajtások végei mintegy $\frac{1}{2}$ —1 lábnyira maradjanak a föld színe fölött. A gödröt betemetjük, jól letiporjuk, a föld felett levő hajtás végét pedig 3—4 szemre visszavágjuk. (Lásd 19. ábra.) Hogy az anyafa teljes ereje ezen új hajtásokba menjen át és ne pazaroltassék el az anyatörzsön keletkezhető új hajtások által, a törzset földdel betemetjük. Száraz időjárás alkalmával a földet megöntözzük. Három-négy év múlva az új fák annyira megnöttek, hogy végleges helyükre ültethetők át olyformán, hogy az anyatörzsszel összefüggő gyökereket elvágjuk. Ezután az anyatörzs körül a földet ismét eltávo-

Ittjuk, az új hajtásokat pedig bevárjuk, míg a fönnt elmondott eljárásra ismét alkalmasak, megejgyzendő, hogy csak is egy-éves hajtások alkalmasak ezen eljárásra. Miután az ujonnan képződő fák nemcsak saját gyökereikből, de az anyatörzsből is vehetik magukba az erőt, ezen fák szerfelett gyorsan fejlődnek, ugyannyira, hogy az ily módon tenyésztett fák 3 év múlva oly erősek szoktak lenni, mint más mód szerint tenyésztett fák 6—7 év alatt.

19. ábra.

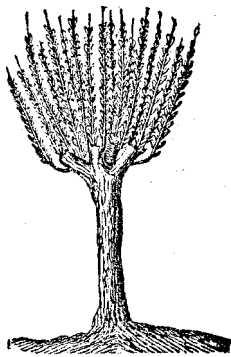
Egyedüli nehézsége ezen tenyésztésnek abban áll, hogy inkább kicsiben használható, mint nagyban, miután sokkal több területet igényel tenyésztési célokra, mint a többi tenyésztési módok.

Végre még megemlítjük azon eljárást, mely dugványokból tenyészti a szederfát (eperfát). Ez abban áll, hogy lehetőleg fehér gyümölcsöt termő szederfából (eperfából) 1—1½ láb hosszú veszőket csinálunk és ezeket kerti földbe olyformán dugjuk, hogy mintegy 3—4 szem maradjon a földön felül.

A szederfa (eperfa) csonkításához.

Az említett forma szerint csonkított szederfák (eperfák) igen sűrűn szoktak hajtani Ennek folytán megtörténhetik, hogy a fa koronák belsejében vagy közepén levő galyak és levelek a levegő szükséges behatolásának hiányában elsatnyulnak és így nemcsak selymentenyésztési célokra kevésbé alkalmasak, sőt a fát természetes fejlődésben is gátolják.

Ezen hátrány elhárítására szükséges az ily módon csonkított fákát a csonkítást követő második vagy harmadik évben ritkítani és ezen ritkítást (lásd 20. ábra) mindannyiszor ismételni valahányszor ez szükségesnek mutatkozik.

20. ábra.

Fontos a gyümölcsfa birtokosoknak.

Hallhatjuk már, nem egy gyümölcsfa-tulajdonos társunktól e hangot: „mit tegyünk, hova legyünk, hogy a zöld hernyó dulásaitól jövőre csak némi részben is menekülhessünk?” S nem hiában, mert a ki látta e rémletes állatkák veszedelmes pusztításait, az irtozattal gondol arra, hogy hát még jövőben mi nem történhetik.

E sorok írója Kolozsvár szőlő s illetve gyümölcsösei vizsgálata alkalmával fájdalmasan tapasztalta a nyáron egyik s másik hegyben való véghetetlen nagy mérvű károsítást, miről annak idején több ízben el is mondotta észleleteit, fölhíván egyszerűszersmind, ugyanazon alkalmakkal, mindannyiszor az illető tulajdonosok és reudórság figyelmét arra, hogy ne nézessék tovább is behunyt szemmel e bajnak terjedését.

Utaltuk ügytársainkat — egyebek közt — szaktudósunk Parádi Kálmán tanár ur tájékoztató cikkére,*) rá lévén mutatva abban, már most egy éve, a baj nagyságára s következtetve abból az iszonyá károsításra. Föltüntetni igyekeztünk mindent — és fájdalom, mégis alig történt ez ügyben több a semminél! Nézzük a bajt tovább is s várjuk, hogy a Jó Isten hártsa el azt nyakunkról.

Nem tréfa pedig, a minek ismétellen elébe néz, különösen „Békás“, „Házsongárd“, „Lomb“, „Tuzokmál“ „Brétfü“, „Nádate“ hegyeink birtokossága. Rajzik itt már a (Cheimatoxia brumata L.) téli molypille veszedelmes serege, mely miatt irtozattal telik el a vizsgálódó lelke.

S hogy e borzadalmas látvány, még a legkevésbé szakértő által is észleltethessék, — egyik igen érdemes fiatal gyümölcsész társunk kézzel foghatóvá tette a dolgot. A kinek füle van a hallásra s szeme a látásra: hallja és lássa!

Fönn a Házsongárdban, a méhész-egylet és Dr. Homann egyt. tanár birtoka tőzsomszedságában, a „Májálistkút“ mellett, teljes bizonyítékát tünteti föl Sipos Gábor ügyvéd szakosztályi szaktársunk ez ügyben elkövetett mütéte; ugyanis ő teljesedésbe vette a ragacsos gyűrűk alkalmazását s bámulatos dolog látni, hogy mily eredménye van annak. Telve oda tapadt szárnyas him- és szárnyatlan s illetve satnyult szárnyu nőcze Frostnacht spanner (téli molypille) alakjaival.

Nem ismételjük már is annyiszor hangoztatott leírását adni e kártékony állatkának, de annál komolyabban kérünk minden fönnebb jelzett helyeken bíró gyümölcsös tulajdonost arra, hogy az eredményt megtekintse, ne sajnáljon egy kis költséget és fáradságot, jövődöbeli gyümölcstermése megmentetése tekintetéből!

Tudva, meg lévén győződve affelől, hogy ha csupán egyes birtokosok alkalmazzák is e gyűrűket, az eredményel nem marad; annyival biztosabban hiszem, hogy gyökerére nyulhatunk e fenének, ha minél többen s hogy úgy szóljunk, általánosságban megyünk ez ellenségünk apasztására, megsemmisítésére.

Az egész dolog abban áll, hogy meghozatjuk bécsből a „Pichler L. rovar-lép“-ét az ahhoz tartozó kész enyvezett pappirszallagokkal együtt, e szalagokat — méternyi magasságban — kellő erősségű spárgával a fák törzsére kötjük, enyvezett oldalát kívül hagyva, nevezett kenőcsből egy 7 kros ecset segítségével bekenjük s kész a tör, mely a fölfelé — s ha már föl ment volna vagy egy — lefelé menő jövő szerelmeskedőket megejtse. E kenőcsöt — félkilónként — pléh-pikszisben 75 krért — s nagyobb mennyiségben 70 krért rendelhetni meg s az ahhoz való 50 darab papir gyűrűt 90 krrel. Nagyobb vagy éppen nagy fáknál — hirdetés szerint —

*) Föltalálható ez érdekes tanulmány az Erdélyi gazda 1882. november 28-iki — 48. — számában, melyre ez alkalommal is tiszteletteljesen figyelmeltetjük ügyfeleinket.

30-on vihetjük végbe ez operatiót, kisebbeknél természetesen aránylagosan. Tíz-tizenkét nap múlva ismételni kell a bekenést, hogy teljes mértékben célhoz vezessen.

Epen e hónap lévén rovarnak „valódi farsangja” saját érdekünkben, de másfelől, áldott gyümölcsészetünk érdekében is, kérünk minden észlelni bíró ügytársat, tegyen próbát ő maga is — s ha pedig elhiszi szavaimat, megtekintve, igen természetesen a Sipos ügyvéd urnál a hangosan beszélő sikert, azonnal lásson hozzá egész hatalommal a dologhoz, többemagával rendeljen meg ez anyagból ily czimmel: L. Pichlers Insekten Leim, Wien Westbahnstrasse no. 50 minél nagyobb mennyiséget, hogy annál jutányosabban céljához érhesen. A megrendelést 3—5 nap alatt szokta teljesíteni a cég — s minthogy vesztetni való idő nem is igen van, már: mielőbb! mielőbb!

Nem kell félni attól, ha egy-két szelenczével meg is marad belőle, mert jönni fog majd április elején az *Anthonomus pomorum*, mely által a virágzat föl szokott falatni s később jun.-juliában a gyümölcs-kukac az apja-anya, melyek ellen éppen ily jó sikerrel használhatjuk föl a megmaradt s illetve meggazdálkodott anyagot.

Föl tehát az eredmény megtekintése céljából Sipos ügyvéd ur gyümölcsösébe s aztán hozzá látni egész erélylyel a manipulációhoz!

Szentgyörgyi Lajos.

Szüreti tudósítások.

I.

— A szüret Alsó-Fehérmegyében nagyobb részt befejeztetett. A közönséges fajok mustjának cukortartalma 10—13°, a fajszőlőké 12—16° Wagner szerint. Rég nem volt oly csekély termés, mint most. A vevők is tartozkodók. Az árak: Benedekben és Csákyán és vidéken 60—70 kr., Magyar-Igenben, 70—90 kr. Sárdon, Nagy-Enyeden 80 kr, 1 frtot tesznek litervedrenként; 14—16 frtot kérnek a fajborokért. Czelnán 1 frt 20 kron adtak el nevezetes mennyiségű mustot száz-régeneknek. Az abrudbányaiak és verespatakiak nagyobbára ó borokat vesznek 2 frt 50—85 kron és 3 frton. Tavalyi bor ára M.-Igenben 14 frt 50, 16 frt hetoliterenként. Az erdélyi pin-czeegylet is nagyon tartozkodó a vásárlásban. Több vásárló az első lehozást várja. A folyó évi asztali bor általában könnyű, de kellemes ízű lesz a legtöbb vidéken. (Közérdek.)

II.

A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet october hó 20-ikán tartotta meg szüretjét, a mely a kívánalmaknak sem minőség, sem mennyiség tekintetében nem felelt meg. Összehasonlítva a folyó évi termés mustot a megelőző évek terméseivel, látni fogjuk, hogy mennyivel savanyubb és rosszabb, mint ezen éveken; mit egy részben a nyári hideg időjárásnak lehet tulajdonítani, más részben talán annak, hogy igen korán szüreteltünk, de kényszerítve voltunk rá, mert így is madarak és a szárnyatlan vendégek igen sok kárt tettek szőlőnkben, ugyannyira, hogy ha egy pár héttel későbbre halasztjuk a szüretet, talán nem is lett volna mit szüreteljünk.

Ez alkalommal megvizsgáltuk a különböző fajú szőlőből sajtolt must cukor- és savtartalmát. Mielőtt azonban vizsgálat eredményére térnék át, szükségesnek látom megjegyezni azt, hogy a cukortartalmat a „Pillitz“-féle must mérővel határoztuk meg s hogy a vizsgálatra nem mint rendesen a legszebb és legérettebb szőlőt, hanem vegyest vettünk

A vizsgálat eredményét az alábbi kimutatás tünteti elénk, összehasonlítva a három megelőző évi termés mustjának cukor és savtartalmával.

Sorszám	A szőlő faja		1880.		1881.		1882.		1883.	
	cukor	sav	cukor	sav	cukor	sav	cukor	sav	cukor	sav
1	Barát	16.5%	0.7%	15.0%	1.1%	18.0%	0.8%	14.5%	1.3%	
2	Riesling	17.5	1.0	14.5	1.6	16.0	1.2	16.0	1.6	
3	Malvázia	18.5	0.6	—	—	17.0	0.6	13.2	1.55	
4	Zöld Silvaner	15.0	1.3	13.0	1.5	16.0	—	10.2	1.45	
5	Kék burgundi	16.5	0.7	13.0	1.6	19.5	1.0	14.0	1.6	
6	1883-iki termés mustkerekében	—	—	—	—	—	—	14.7	1.45	

Török György,
III-ad éves gazdász.

EGYVELEG.

— Oktober havi meteorologiai észleletek. A kolozs-monostori állomás észleleteiből közöljük az október havi összevont adatokat, u. m. légnyomás (tengerszintre redukálva) középátlaga 762.9, legmagasabb október hó 31-én 774.3, legkisebb október hó 5-én 749.5 milliméter, középhőmérséklet C° 8.7, legmagasabb október hó 21-kén 19.4, legkisebb október hó 31-én 0.6. A páranomás átlaga 7.3 milliméter, a légnedvesség százalékának átlaga 85. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélesend 4-szer, szél 89-szer, ugyanis északi szél 11-szer, északkeleti szél 5-ször, keleti szél 28-szor, délkeleti szél 1-szer, déli szél

2-szer, délnyugoti szél 2-szer, nyugoti szél 33-szor és északnyugoti szél 7-szer. A csapadék napok száma telet 11-et, hó volt —, jég —, égháboru — napon, összesen 348 millimeter csapadék volt e hónapban, legtöbb 5-én, azaz 93 millimeter. —

A budapesti központi időjelző állomás jóslatai közül — melyek az erdélyi gazd egyeslet bel-monostorutcai irodájánál látható — október hóban egészen teljesült 84%, részben teljesült 13% és nem teljesült 3%.

* Szeder (eper) mag kiosztás. A szegszárdi m. kir. selyemtenyésztési felügyelőség ingyen oszt ki szeder (eper) magot, a kik tehát ily magot teljesen díjtalanul nyerni óhajtanak, forduljanak ez iránt minél előbb a m. kir. országos selyemtenyésztési felügyelőséghez Szegszárdon, hogy részükre a kívánt magmenyiség idejében előjegyezhető és a jövő tavaszon annál bizonyosabban megküldhető legyen.

— Értesítés. A magyar korona területén foglalkozó gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete által életbe léptetett állomás-közvetítő osztály — elfogad minden körébe tartozó bejelentéseket és kéri ugy a földbirtokos, mint a bérlő urakat, hogy az üresedésben lévő állomásokat az egyesületi irodának (Budapest, papnövelde-utca 6.) jelentsék be. Állást kereső tag urak szíveskedjenek beküldeni bizonyítványaik másolatát, hogy előforduló esetekben őket ajánlhassuk. E közvetítésért költség nem terheli sem a földes urat, sem a folyamodó egyesületi tagot, — mivel ezen intézménynek főcélja az, hogy a földbirtokos és bérlő urak támogatását a tag urak javára ezen uton is kinyerje. —

Krocsák G. Emil,
az egyesület ügyvezetője.

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest nov. 3. | Bécs nov. 3.

Buza	9 90 — 10 10 frt	10 00 — 10 50 frt
Rozs	7 60 — 7 95 frt	8 25 — 8 70 frt
Árpa, takarmány	7 25 — 7 50 frt	— — — frt
Árpa, szeszlovészre	7 60 — 8 80 frt	8 75 — 9 25 frt
Árpa, seres	9 00 — 10 30 frt	— — — frt
Zab	6 60 — 6 95 frt	7 10 — 7 45 frt
Törökbuza	6 25 — 6 30 frt	6 80 — 7 00 frt

Budapesti marhavásár október 31-én. Őszesz felhajtás 1898 db. nagy és 2632 db apró marha. Ebből eladatott 29 db. bika, 1220 db. ökör, 300 db. vágó tehén, — db. fejős tehén, 98 db. bival, 348 db. borjú, 1284 db. birka. Árak: bika darabonként 75—152 frt, ökör páronként 210—360 frt, vágó tehén páronként 200—260 frt, fejős tehén darabonként 80—135 frt, bival páronként 140—210 frt, borjú darabonként 15—26 frt, bárány páronként — — frt, birka páronként 10—17 frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 53—59 frt, tehénhús 50—53 frt, borjúhús 80—100 frt, bivalhús 48—52 frt.

Bécsi marhavásár október 30-án. Összes felhajtás 2956 drb és pedig 1947 drb. magyar, 634 drb. lengyel és 375 drb. német fajta, melyből — drb. ökör, — drb. tehén, — drb. bika és — db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 60—67 frt, lengyel 60—65 1/2 frt, német 62—68 1/2 frt, tehén 52—60 frt, bika 52—60 frt, bival — frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár november 2-án. (Az első magyar serteshizláló és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) Az e heti üzlet, csökkenő árak mellett, lanyha hangulatban folyt le, mert a szükséglet még mindig nem áll arányban a nagy készletekkel.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—300 kilogramm nehéz 48—48 1/2 krral, 180—260 kilogramm nehezek 50—51 kr. Öreg 300 klgr. túli nehéz 47 kr, vidéki sertés — — kr. Transitóban: szerbiai 48 1/2—51 kr, romániai 49—51 krajczár, tuskés 48 krral tiszta klgrammonkint. — Összes felhajtás: 11,999 darab, összes elhajtás 12,987 drb.

Bécsi sertésvásár okt. 30-án. Összes felhajtás 6964 drb. és pedig 1712 drb. nehéz, 1970 drb. középnehéz és 3282 drb. südő; melyből — drb. magyar, — drb. orosz-lengyel, — drb. szerb és — drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 45 1/2—46 1/2 frt, középnehéz 41 1/2—45 1/2 frt, südő 33—41 frt; szalonna és zsír — — frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

PHOSPHOR-
lapdacs

mezei egerek tömeges kiirtására ajánlja ismert minőségben és olcsó árban.

SIPŐCZ ISTVÁN, gyógyszerész
(4—12.) Pécs. (21.)

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagybottás és vízművészeti kellékek tárlata.

Szerelő-műhely kftak s vízvezetékberendezésére.

Telemesen leszállított egyári árák mellett.
(37—52.) (2.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter							100 kilo		1 köb- meter	I kilo marha- hús
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozsa	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tűzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balázsfalva	november	1	650	470	450	—	250	390	—	—	100	40
Bánfi-Hunyad	október	23	750	550	500	—	220	500	200	—	160	44
Besztercze	október	30	750	420	600	—	300	450	580	220	300	36
Brassó	november	2	680	550	440	385	250	470	322	186	236	44
Csik-Szereda	október	31	750	600	450	400	250	550	210	70	200	34
Deés	október	30	780	680	580	380	320	640	620	240	320	40
Déva*	október	27	1000	820	780	—	650	750	210	100	290	44
Dicső-Szent-Márton	október	31	625	500	500	—	225	500	380	260	308	44
Erzébetváros	november	3	700	500	450	—	300	450	300	160	250	44
Fogarás	november	2	725	—	445	—	290	500	200	90	220	42
Gyula-Fehérvár	november	3	750	625	500	—	335	375	220	120	245	46
Gyergyó-Szent-Miklós	november	3	850	—	500	450	300	650	300	100	180	36
Hátszeg	október	29	630	540	450	260	240	480	120	80	270	48
Kézdi-Vásárhely	október	31	710	600	410	380	280	420	400	100	300	40
Kolozsvár	november	1	700	—	440	—	230	420	320	180	300	48
Maros-Ludas	május	25	600	500	500	—	250	430	—	—	300	44
Maros-Vásárhely*	november	1	1030	785	880	865	815	805	730	250	450	44
Medgyes	november	1	665	575	445	—	275	325	155	90	240	42
Nagy-Enyed	november	1	650	550	475	—	300	350	488	180	280	44
Nagy-Szeben	november	2	780	660	500	—	300	480	180	100	350	45
Nagy-Várad	október	30	691	534	486	402	244	418	450	250	152	52
Segesvár	november	1	750	520	450	—	280	450	150	130	200	44
Sepsi-Szent-György	november	5	700	660	430	300	250	400	250	70	187	40
Szamosujvár	október	29	630	510	450	—	240	490	240	75	240	40
Szász-Régen	november	1	650	450	436	325	302	437	635	310	250	40
Szász-Sebes	november	1	725	600	450	—	325	400	160	90	240	44
Szászváros	október	27	690	590	470	—	330	430	300	70	210	44
Székely-Udvarhely	október	30	800	500	450	—	240	450	250	40	280	40
Szilágy-Somlyó	november	2	618	458	488	—	244	488	300	150	300	40
Teke	október	29	600	500	400	—	225	350	240	40	120	40
Torda	november	3	675	500	450	350	250	315	100	15	250	44

A *-al jegyzett árak metermázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-26 1-30 1-36 1-40 1-52																			
		széri hirdetésnél bélyeggel együtt																			
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
8 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelőnk minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösainél, közép-utca Minorita-épület.